

SAMBAND SVEITARFÉLAGA Á SUÐURNESJUM

Alþingi – nefndasvið
b.t. fjárlaganefndar
Austurstræti 8-10
101 REYKJAVÍK

Reykjanesbæ 5.október 2022

Efni: Umsögn um fjárlög 2023, 1. mál.

Þann 19. júní 2019 samþykkti Alþingi þingsályktunartillögu um stöðu sveitarfélaganna á Suðurnesjum. Með þingsályktuninni var ríkisstjórninni falið að skipa starfshóp fulltrúa sveitarfélaga á Suðurnesjum og fimm sérfræðinga úr forsætisráðuneyti, fjármála- og efnahagsráðuneyti, atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti, mennta- og menningarmálaráðuneyti og velferðarráðuneyti (nú félagsmálaráðuneyti og heilbrigðisráðuneyti) til að vinna tímasetta aðgerðaáætlun um hvernig efla megi þjónustu ríkisins við íbúa á Suðurnesjum og mæta mikilli fólksfjölgun á svæðinu.

Í framhaldi af undirbúningsvinnu ráðuneytisins og með hliðsjón af ályktun Alþingis skipaði samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, í ágúst 2019, starfshóp til að vinna að framgangi verkefnisins og vera um leið formlegt samráðsteymi með vísan til byggðaáætlunar.

Starfshópurinn skilaði af sér niðurstöðu í maí 2020 í formi aðgerðaráætlun en þar segir m.a.

„Lagt er til að viðkomandi fagráðuneyti skoði og meti nánar fjárframlög til einstakra stofnana á Suðurnesjum við fjárlagagerð 2021 og vinnslu fjármálaáætlunar yfirstandandi árs. Þannig verði strax hægt að greina úrbótataækifæri af hálfu ríkisvaldsins m.a. í formi hærri fjárveitinga sem taki mið af íbúavexti og umfram allt hlutlægu mati á þjónustupörf“.

Ekki er hægt að sjá að fjárlög 2023 taki tillit til tillagna starfshópsins.

Samband sveitarfélaga á Suðurnesjum ítrekar þessa niðurstöðu og hvetur fjárlaganefnd til þess að hafa hana að leiðarljósi við gerð fjárlaga 2023.

Samkvæmt upplýsingum Hagstofunnar hefur íbúum á Suðurnesjum fjölgað um 23% á árunum 2016-2022 en landsmeðaltalið er 12%. Fjárveitingar til heilbrigðismála á Suðurnesjum hafa ekki endurspeglad þá þróun.

Í tölum hins opinbera kemur fram að heilbrigðisútgjöld vegna þeirra sem eru 65 ára og eldri eru um helmingur af öllum heilbrigðisútgjöldum hins opinbera. Fólk í þessum aldurshópi eru rúmlega 14% mannfjöldans. Í ljósi þess að fjöldi eldri borgara mun tvöfaldast á næstu 25 árum er ekki einungis þörf á auknum fjármunum í heilbrigðiskerfið heldur á stóruknu átaki í þjónustu við aldraða í heimahúsum.

Jafnframt er kallað eftir stefnumótun til framtíðar í hjúkrunar- og dagdvalarrýmum á Suðurnesjum og landinu öllu og að slík stefna feli í sér reglur um fjölda rýma miðað við íbúafjölda.

SAMBAND SVEITARFÉLAGA Á SUÐURNESJUM

Langvarandi mönnunarvandi í heilbrigðiskerfinu er staðreynd, sem bregðast verður við af krafti. Meðal annars væri hægt að horfa til heilbrigðismenntunar á Suðurnesjum líkt og var áður. Það er í samræmi við helstu áherslur atvinnu og nýsköpunar í Sóknaráætlun Suðurnesja. Í fimm ára fjármálaáætlun kemur fram að árleg fjárukning til heilbrigðismála til ársins 2026 verður einungis á bilinu 1,3% – 1,7% og á síðasta ári fjármálaáætlunarinnar lækka útgjöld til heilbrigðismála um 2% stig á milli ára. Það er því ljóst að framlög til hjúkrunar- og endurhæfingarþjónustu munu lækka á næstu árum þrátt fyrir fjölgun eldri borgara

Sveitarstjórnarfolk á Suðurnesjum bendir á að í Heilbrigðisstefnu ríkisins til ársins 2030, kemur fram að Heilsugæslunni er ætlað stórt hlutverk í heilbrigðisþjónustu við landsmenn samkvæmt lögum. Hún á að vera fyrsti viðkomustaður fólks í heilbrigðiskerfinu þar sem notendur eiga kost á almennum lækningum, hjúkrun, endurhæfingu, heilsuvernd og forvörnum. Viðmið heilsugæslu í þjónustu er 8.000-10.000 íbúar á heilsugæslu. Á Suðurnesjum ættu að vera þrjár heilsugæslur miðað við íbúafjölda. Samkvæmt fjármálaáætlun 2023 er dregið úr fjármögnun nýrrar heilsugæslu um 100 milljónir.

Byggja þarf upp þjónustu Heilbrigðisstofnunnar Suðurnesja í öllum þéttbýliskjörnum á Suðurnesjum svo hún geti tekist á við verkefnið sem henni er ætlað að sinna samkvæmt heilbrigðisstefnu ríkisins.

Sjávarútvegurinn hefur verið ein af grunnstoðum atvinnulífs á Suðurnesjum. Það er mikilvægt að styrkja tengsl atvinnulífs og menntunar. Sveitarstjórnarfolk á Suðurnesjum leggur til, að ríkið styrki til framtíðar og með myndarlegum hætti starfsgrundvöll Fisktækniskóla Íslands með verulegri aukningu fjárveitinga skólans til kennslu og þróunar og vinni jafnframt með sveitarfélögum á Suðurnesjum að því að skapa skólanum þá umgjörð, sem menntun í einni af undirstöðu atvinnugreinum þjóðarinnar sæmir.

Sveitarstjórnarfolk á Suðurnesjum lýsir yfir áhyggjum vegna aðgengi að iðnmenntun en það skýtur skökku við að á sama tíma og mikil vöntun er á iðnaðarmönnum er miklum fjölda ungmenna vísað frá skólum eða í aðra menntun. Fjölbrotaskóli Suðurnesja er hornsteinn menntunar á Suðurnesjum og er hvatt til þess að aðstaða til iðnnáms verði bætt til muna til að þjóna eftirspurn samfélagsins og að stoðir bóknáms verði ekki skertar eins og gert er ráð fyrir í fjárlagafrumvarpi.

Ferðamálastofa gaf í sumar út skýrslu um erlenda ferðamenn á Íslandi þar sem fram kemur að um 15% fjölgun hafi verið á gestum á Reykjanesi árið 2021 miðað við árið 2019. Áætlað er að þrjú af hverjum fjórum gestum landsins hafi komið á Reykjanesið. Á sama tíma hefur gistinóttum fækkað en meðal dvalarlengd gesta er undir 1 nótt (0.7).

Markaðsstarf undanfarinna ára, uppbygging á ferðamannastöðum og aðrir innviðir í ferðaþjónustu auk eldgossins í Fagradalsfjalli útskýri að mestu þessa aukningu ferðamanna og breytta ferðahegðun um áfangastaðinn Reykjanes. Mun fleiri gestir eru að fara um svæðið daglega og heimsækja bæði þekktu og þróaða áningarstaði og einnig viðkvæm svæði sem eru ekki tilbúin að taka á móti ferðamönnum miðað við núverandi álag. Þessi athygli og umferð hefur leitt til viðsnúnings í ferðaþjónustu á svæðinu eftir Covid en á sama tíma hefur þetta leitt til mikils álags á ferðamannastaði á svæðinu sem margir hverjir hafa látið á sjá.

SAMBAND SVEITARFÉLAGA Á SUÐURNESJUM

Ljóst er að með áframhaldandi eldvirkni á Reykjanesi og aukins áhuga á Íslandi sem áfangastaðar mun gestum halda áfram að fjölga. Það er því mikilvægt að þróa áfangastaðinn með frekari uppbyggingu og viðhaldi á þeim stöðum sem hafa látið á sjá sem og dreifingu á álagi með uppbyggingu á nýjum áningarstöðum. Með þessu móti er áfram hægt að taka vel á móti gestum og veita þeim jákvæða upplifun á ferð sinni um svæðið.

Sveitarstjórnarfolk á Suðurnesjum hvetur því ríkisvaldið til að taka þátt í þeim verkefnum sem Reykjanes Geopark, sveitarfélög á svæðinu og landeigendur á Suðurnesjum þurfa að takast á við næstu árin. Mikilvægt er að tryggja fjármagn í Gestastofur á Reykjaneskaganum eins og gert var t.d. fyrir Svæðisgarðinn á Snæfellsnesi á fjárlögum 2021.

Byggðastofnun er með samninga við landshlutasamtökin, áður atvinnuþróunarfélögin, um að þau sinni atvinnuráðgjöf og byggðaþróun á landsbyggðinni. Fjárframlög til stofnunarinnar vegna samningsins hafa ekki fylgt verðlags- og launaþróun undanfarin ár sem hefur haft í för með sér að landshlutasamtökin hafa þurft að skerða þjónustu sína í nærumhverfinu. Á sama tíma hefur aukin ásókn verið í að ráðgjafar sinni stuðningi við nýsköpun og þá að skapa umgjörðina, handleiða og aðstoð við að sækja í sjóði. Eftirspurnin jókst t.a.m. eftir að NMÍ var lögð niður og með fjölgun sjóða sem í boði eru, svo sem Lóu og Matvælasjóð.

Þörfin fyrir atvinnuráðgjöf er til staðar rétt eins og árið 2011 en framlögin hafa lækkað um 37% sé tekið tillit til launavísitölu og halda því ekki í við þörfina.

Auk þess sem verkefnum sem snúa að byggðaþróun hefur fjölgað og þeim hafa fylgt nýjar áskoranir. Í gildandi byggðaáætlun eru landshlutasamtökin tilgreind sem framkvæmdaraðili eða samstarfsaðili í um 20 aðgerðum af 54. Til viðbótar við þau sem sérstaklega eru tilgreind hefur aðkoma landshlutasamtaka þróast í fjölmörgum öðrum. Eigi atvinnuráðgjöf og byggðaþróun að standa undir nafni er mikilvægt að hækka framlagið til Byggðastofnunar en ekki skera þau niður eins og gert er ráð fyrir í fjárlögum 2023 til að tryggja framgang byggðaáætlunar. Jafnframt er bent á mikilvægi þess að hækka framlög til Sóknaráætlun landshluta.

Reykjanesbraut er lífæð landsins en um hana fara nánast allir þeir ferðamenn sem koma til landsins með flugi. Það er því mikilvægt að klára tvöföldun hennar, bæði fyrir gesti sem fara þar um og ekki síður íbúa Suðurnesja.

Sveitarstjórnarfolk á Suðurnesjum krefst þess að kaflinn frá Krísvíkuraflleggjara að Hvassahrauni verði boðinn út um áramótin 2022-23.

Virðingarfyllst,
f.h. Sambands sveitarfélaga á Suðurnesjum

Berglind Kristinsdóttir
Framkvæmdastjóri.